

ՀԱՅՍՏԱՆԵՆ ՆԱՄԱԿ

ԿՈՐԶԻՐԴԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԴԻՏԱՆԱԳԻՏՐԻԹԻՒՆ ԵՒ ԲԻՐՏ ՈՒԺ

Գրեց՝ Թ. Ն.

ԾԱԽՈՒ

Վաճառատուն «Բազմա-
տրամադրել է ծախելու իր
ՎՓՈՅՈՒ խանութը, խանութը
Լոյս Տօթք. Յակոբյանի գործ-
տան մօտ, հանրամատչելի
մէջ:

Փափաքողները թող
հաշտակել իրեն, Վերադառնա-
ցէ՛ւ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ԲՈՒՐ ՋԱՐՍԱՆԱԳԻՏՐԻԹԻՒՆ
Քաղկեդոնի քաղաքում
զարկն է՛ն (Արեւելիկ),
մակերպուած է Համալսար-
նային Հայրենակցական Միութե-
անը:

Այս միութիւնը կը
փափակ հաղորդակցուի իր
մասին արտասահմանի իր
լոյր հայրենակցական Միութե-
աներուն հետ:

Իսկ այն վայրերը, ուր Մ
թիւն կամ մասնաճիւղեր
յուրեւ չունին, դիմեցէ՛ք
հատապէս:

Կը խնդրենք՝ մեր հայ
նակիցներէն միանալ մեզ
կազմել արտասահմանի
հաղորդակցութեան մասնակց
թիւնան հետ: Այսպիսով,
լաւ հիմի վրայ դրած կ'ըլ-
լաւ Համալսարանաճոյր Հայրեն-
ցական Միութիւնը և ինչ
կ'ըլլանք մեր կարօտե-
րուն:

Համալսարան
Հայրենակցական
Միութիւն

ԱՏԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՋԱՐՍԱՆԱԳԻՏՐԻԹԻՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Կը խնդրուի Ատա-
Հայրենակցներէն որ առ-
կայ կիրառի, 10 փութը
կերկրեան ժամը 7ին կ'ը-
կան վարժարանի Աղջկանց
նի սրահին մէջ ներկայ գե-
ւին, խորհրդակցելու հա-
հայրենակցական խնդիրն
շուրջ և վերակազմելու հա-
հայրենակցական Միութիւն:

ՄԵՐ ԲԱՇԱՆԱԳԻՏՐԻԹԻՒՆ

Կը խնդրուի Բողոքող
ունեցող քաժանորդներէն
իրենց գործական հաշիւն
փակելու ինչպէս նաեւ,
եւթը, կանոնաւոր կերպով
թիւն իրենց գործական առաջ-
ները: Հակառակ պարագայ-
սիս պարտաւորինք գոյ-
ցնել իրենց քաժանորդու-
նը:

Դիմումները և առաջ-
ները կատարել հետեւեալ
ցեղով:

Պ. Մանուկ Ուզունե
Փօթարկի թիւ 38
Հաւել (Սուրբ)

ազգեր. Սեւեր Լոյսին փ-
ցին: Աւստրիական Փոթարկ
կը նետեցին: Եւ զո-
նիլ... Եւ ինչ զատու-
նը... «Վա՛յ, քեզ քաղաք
թաղաւորը մահուկ է»:

Սակայն, այս բոլորն
որքան փափաքելի էր, որ
ունեւ ու խորապիսի գիտն-
տութիւնը չքանային: Եւ
նէինք մենք, անոնց փոխ-
ծաղկումը ազդելու ուժերը
բարի գորցնութեան:

Դամակոսաքանի Պ. Թ. Պոյաճեան իր Բը-
րոյ աղջկէն, որ երեսներ մէջ բարձր դիրքի
վրայ է, հետեւեալ նամակը ստացած է: Չայն
կ'ուզեն ներկայացնել, որպէս ի կարգ մը մար-
դիկ անհրաժեշտութիւնը զգանք քիչ մը խոր-
հրդածելու:

Երեսներ 8 x 12 1945 թ.

Ամենաթանկալին Բարեկամներ
Անդրաբարձրիկ՝ հարգաւորներ,
Սիրելի մօրեղբայր, եղբայրներ,
և աւագ Գոյրեր:

Երկարամեայ լուսնիւնից յետոյ, մենք բախն
ունեցող նորից լսելու ձեր ձայնը, զորոց ունենալու
ձեզ հետ, տեսնելու ձեզ՝ յանձնին ամենայնպէս
Սրբազանին:

Սիրելիներ, չնայած այնչափ հեռու էինք մենք
իրարից, բայց զրեթէ միշտ միասին ենք եղել, ինչ-
պէս մեր ուրախ, այնպէս էլ մեր տխուր, ծանր օրե-
քին: Այդպիսի օրեր բոլորս ունեցածք, և՛ դուք, և՛
մենք, պատերազմ էր իր չափով ու հզօրութեամբ
պատմութեան մէջ դեռ չկրճարեցող պատերազմ:
Բայց փա՛ռք Աստուծոյ, այդ ծանրութիւնն արգէն
վերնում է, քանի որ մեր լիակատար յաղթանակովը
նենդ թշնամին ստիպուած եղած նոյնիսկ ինքը խոս-
տովանել: Մեր ժողովրդի, հայրենիքի նկատմամբ
ունեցած սիրոյն, գերմանական ո՛չ մի ևս չենայ
չգիտացաւ. մենք յաղթեցինք... մենք հպարտ ենք
մեր յաղթանակով:

Թանկագին Բարեկամներ, Ձեր կողմից ուղար-
կուած նամակը մենք ստացանք երկար ու անհան-
գիստ սպասումներից յետոյ, որը կարօտակց նոր
կրակով ալրեց մեր հոգին, բայց պատասխանը մտա-
ժուածքէն ուղարկեցինք, մայրիկի դրած պատճառ-
ներով ենք իր... Հիմա այլևս սպասել անհնար է:
Համբերութեան բաժակը լեցուել է... մեր կառա-
վարութիւնը այլևս հնարաւոր համարեց արտասահ-
մանում գտնուող Հայրենի թղթերով Հայրենիք վե-
րադառնալ, և ի ցնծութիւն համայն աշխարհի, հա-
յուլեան որոշեց կազմակերպել այդ վերադարձը:

Այս նամակի հետ ես ուղարկում եմ մեր կառա-
վարութեան որոշման այն տէքստը որը հրատարա-
կուել է Հայրենիքի լրագրի մէջ: Դուք նոյնպէս
կարգադրել, երեւի հոգեկան որոշ բաւականութիւն կը
պատճառէ Ձեզ: Մեր ուրախութիւնը սահման չունի,
չէ՛ք կասկածում, որ երկմտանքի մէջ կ'ընկնէք
դուք և կարծում եմ որ դուք էլ ուրախ է՛ք, ձեզ
նոյնպէս կը տանջէ Հայրենիքի սէրը... Ուրեմն եկէ՛ք,
հարգաւորներ. եկէ՛ք միասնաբար հայրենի երկրի
տակը Հայաստանի հողի, Հայաստանի բարեբանման
ու զարգացման համար աշխատելու, իւրաքանչիւր
հայրենասէր մարդու սրբազան պարտքն է և պատուի
գործը, եկէ՛ք, եկէ՛ք: Ձեզ վերադարձի մօտաւոր
ժրգիրը մայրիկը գրեց, սիրելի մօրեղբայր, եթէ
այդ ժրգիրը նպատակադրաբար կը գտնէք, ընդու-
նեցէ՛ք, եթէ ո՛չ, շարժուեցէ՛ք ձեր սեփական նոր ծը-
րագրով, այդ ձեր գործն է...

Չնայած ես ձեր բոլորից փոքր եմ, ինձ չի յար-
մարիլ ձեզ խորհուրդ տալ, բայց որպէս Հայրենիքից
եկող կրտսեր քրո՛ւ ձայնի, կարծում եմ կը լսէք ինձ:
Սիրելի մօրեղբայր, իմ այն եղբայրները, որոնց պի-
տի Հայրենիք գան, անպայման իրենց հետ բերեն
կրթութեան վկայականները՝ ուսումնական հաստատու-
թիւններ աւարտելու մասին և փաստաթուղթեր իւ-
րաւանջիւր հիմնարկութիւնում, ծառայութեան վաշ-
րում, իրենց աշխատանքի սթաժի (տեղութեան)
մասին, ինչպէս նաեւ բնութագրեր իրենց պաշտոն-
վարութեան մասին. սրանք անհրաժեշտ փաստա-
թուղթեր են, որոնց պէտք կը զգան իւրաքանչիւր
քաղաքական մեզ միութեան բերելիք միւս բոլոր բանե-
րը ձեր լիակատար տնօրէնութեան եմ թողնում:

Սիրելիներ, երեւի ձեզ կը հետաքրքրէ իմ կեան-
քն ու զբաղմունքը: Կատարեմ կարճ, իսկ մանրամա-
սն կը պատմեմ, երբ մեր տունը մեր սեղանի շուրջ
հաւաքուած կը լինենք բոլորս: Երեւի Սրբազանը ա-
սած կը լինի, ես ուսանում էի կառավարութեան
կողմից ուղարկուած Կոմունիստների Կոլեջում. ա-
ւարտեցի այն յաջողութեամբ: Հիմա աշխատում եմ
Հայաստանի Երիտասարդական Ակումբային (առաջա-
ւոր) կոլեջում լրագրի խմբագրատան մէջ և երիտա-
սարդական մեծ միութեան կազմակերպութեան բա-
ժինը կը ղեկավարեմ: Իմ աշխատանքը շատ գոհեմ.
հոգեզոյն բաւարարուած եմ և վարձատրուած եմ լրեւ:

Մարդկային յարաբերու-
թիւնն էր ու... ու
օրէնքներու հիմնական այս եր-
կու երկուքները՝ ունին յաշի-
տնական այժմէութիւն մը:
Նիւթ և զարգիւթ: Բազուկ և
միտք: Արգաքի, աշխարհի
վարչներն են անոնք...

Ուժի պաշտամունքը, շատ
աւելի հին քան դիւանագիտու-
թիւնը, չէ՛ դադարած իր բազին-
ները կաշկեմել... Եւ միշտ
ունի իր լսելիքը, ամէնուր ու
ամէն բանի մէջ:

Ուժերու պայքարն ու բա-
խումբ՝ դեռ նախապատմակա-
ն շրջաններէ ծնունդ կ'առնեն:
Նախնական մարդուն քով, ու-
ժը, կոշտ ու բիրտ ուժը, միակ
միջոցն էր ինքնապաշտպանու-
թեան, ընդգէ՛ծ բնութեան խիստ
ու դաժան պայմաններուն: Ուս-
տի, ան սկսաւ մշակել ու զօ-
րացնել իր ֆիզիքական ուժը:
Նոր աշխարհային կարողութիւն
Դիմ և աղբաւ միջոցներ ձեռք
առաւ: Ներքուց ինքզինքը,
իշխելու ու տիրանալու համար
բնութեան բազմառոտեակ դան-
ձերուն: Յետոյ... սակայն,
նուաճելու համար իր նմանե-
րը...

Ընկերութիւնը կ'ընդար-
ձակուի. անհատական սեփա-
կանութեան զարգացումը երեւան
կուգայ: Ու բարձր դիրքի հաս-
նելու համար, նոյնիսկ գոյու-
թիւնը քաղցրութեամբ, հարկ
կ'ըլլայ տապալել արգելք հան-
գիստը: Դեռ Եւրոպայի մէջ
կուրի, պայքար իր նմանին
դէմ, իր եղբոր դէմ...

Եւ դիցաբանութիւնը արգէն
յայտնաբերում է, ներկայա-
ցում է, արարողութիւնը ուժի
պատմութեան ինչպէս, հե-
թանոս աշխարհը կը խնդրէ
աստուածներու որպէս ուժի ու
յաղթանակի խորհրդատուար-

իմ աշխատանքի դիմաց: Հայ-
րենի մասին մայրիկը գրել է,
չեմ ուղում ձեզ ծանրաբեռ-
նեմ, իսկ միայն յիշատակու-
թեան արժանի բոլոր բաները
կուգայ, ձեր աշխարհը կը տես-
նէք:

Սիրելի մօրեղբայր, եթէ
ձեր Հայրենիք վերադառնալու
ժամկէտի հարցը ձեզանից
կ'առնուած, ապա ուրախալի կը
լինի, որ դուք այստե՛ր լինիք
1946 թուի Մայիսի մէկին. այդ
օրը մենք շատ ճոխ ենք տօնում
համաժողովրդական խորը ցոյ-
ցեր են լինում այդ օրը, աշխա-
տեցէ՛ք անձամբ ներկայ լինել
այդ ցոյցերին, ինքներդ դի-
տել:

Ուրիշ բան չունի՞ գրելու
առ այժմ, բայց չկարծէք որ
խօսելու բան չկայ ընդհանրա-
պէս. ո՛չ, շատ բան ունիմ պատ-
մելու, սակայն նամակով հնա-
րաւոր չէ: Այսօրում բաւարար-
ւեցէ՛ք, մնացածը Հայրենիքում,
բանաւոր կը պատմեմ, ինչպէս
ասացի:

Կարօտալի համալորներ բո-
լորից:

ՁԵ՛՛ ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Ներու:
Եկաւ քրիստոնէութիւնը:
Մ. Խորհնացի բաւա. «Սահման-
քաջաց, զենն իւրեանց»: Լա-
ֆօնի, 17րդ դարու քա-
ղաքակրթ իւրաքանչիւր մէջ,
կրկնեց: «Իրաւունքը զօրաւո-
րին է»:

Եւ... մտային մակար-
դակի բարձրացման հետ, ճշա-
դաբանութեամբ ուժերու բա-
խումբն մէջէն, ծնաւ դիւանա-
կանութիւնը, աղբաւի ուժը
տարազով ու խորամանկ աշ-
քերով: Մեծ տերութիւններ,
կազմակերպութեան, պիտակաւոր
տէրութիւններ, ծառայողական
քաղաքականութիւններու մը-
տօք, կամ դուռ աղապիւն շա-
հեր պաշտպանելու առաջադ-
րանքով, ուղեցին մէկը միւսին
մօտ՝ կարգով դիւանագիտական
ներկայացուցչներ... Ասոնք
պիտի ըլլային գերեզմանափո-
րներ՝ դարերու կեանք ունեցող
պետական հակաճիւղեր, առաջ-
ական հարստութիւններու:
Կամ հիմնադրները՝ ապագայ
աշխարհակալութիւններու:
Եւ այս ամէնուն հետ
1789- Քրանսական Յեղափո-
խութիւն. ժողովրդային վեհա-
պետութիւն. «Մարդկային ի-
րաւունքներ»...

Աս ալ, սակայն, ճշմար-
տութիւն չէ՛ր բոլորին համար:
Չէ՛ր կրնար ըլլալ և չէր ունե-
ցողի հետեւ, ուժեղ կը գոհա-
նան իրենց ունեցածով. ունեք
կ'երազեն՝ դեղեցիկ ու հարուստ
հեռուներուն: Ումանք դիրքը
դէ՛ք դառաւարտած է. ունեք
լաւ: Ումանք կ'իշխեն. ուժեղ
կը ծառայեն: Երբ անգին «հա-
ւասարութիւն» կը պոռան,
ապրի ուժը կը պայտասանէ
բրտորէն, ինչ խեղդատակ դը-
րութիւն իրերու ու երեւոյթ-
ներու...:

Ճիշդ է որ, անցեալի ու
ներկայի մէջ, ամէն ինչ ձգ-
տած է կեանքի ապահովութեան
ու բարեբանման: Ասոնք տե-
քացումն են պահպանման հա-
մար հարկ եղած է՝ ճիշդ վատ-
նում, աշխատանք, և հետեւա-
բար՝ ոյժ: Սակայն, երբ ձգ-
տանքիւր ու փափաքներ կ'ուղ-
ղուին մէկ նպատակակէտի, ինչ
որ յաճախ կը պատահի, տեղի
կ'ունենայ, ճակատագրականօ-
րէն, շահերու բախում, իրա-
ւունքներու խաւաճեում. ուր
խորհրդակցութիւնն ու նենդու-
թիւնը իրաւունք կուտան դի-
ւանագիտութեան:

Որքն է, սակայն, գերակշ-
ռողը. թէ՛ դիւանագի-
տութիւնը Մինչեւ Վէսթֆա-
լիայ դաշնագրի (1648), դի-
ւանագիտութիւնը ձախարհ-
թիւն էր: Լուի տասնչորոր-
գով է, որ սաղաքներն ու
մեքենայութիւնները իրենց
կարողութեամբ կ'ունենան
լսելիք:

Եւ այսպէս, դիւանագիտու-
րէն, զիջատեցին Օսմանեան
կայսրութիւնը. կեանքի կոչե-
ցին Պալատեան ու զանազան